

N:o 130.

Af herr **S. H. Kvarzelius**, om skrifvelse till Konungen angående fria resor å statens järnvägar för föreläsare i af staten understödd föreläsningsförening.

Bland de många folkbildnings- och kulturspridande rörelserna inom vårt land har på senare åren anordnandet af populärvetenskapliga föreläsningar att uppvisa en särdeles rask utveckling.

Öfverallt inom landet ha föreläsningsföreningar uppstått, och ekonomiskt understöd åt desamma har lämnats och lämnas af kommuner, föreningar, nykterhetskorporationer och enskilda personer, som insett betydelsen och nyttan af detta slags kunskapspridande.

Äfven Riksdagen har genom årliga anslag verksamt bidragit till dessa föreläsningsföreningars raska utveckling och gjort det möjligt för desamma att vid val af föreläsare kunna i ganska stor utsträckning fylla allmänhetens ökade anspråk.

För de föreläsningsföreningar, hvilkas verksamhet är förlagd i närheten af våra högre läroanstalter och hufvudstaden, har det varit och är jämförelsevis lätt att erhålla de främste af landets föreläsare, då däremot andra, från dessa platser mera aflägsset belägna föreningar af ekonomiska skäl icke kunnat så, som de velat, begagna sig af dessa krafter.

En stor del af våra bästa föreläsare äro, som bekant, under långa tider af året af sina enskilda tjänster förhindrade att vara borta från desamma mer än en à två dagar. Om då en föreläsningsförening i t. ex. Sundsvall vill hafva en föreläsare från Upsala eller Stockholm, så blifver en föreläsning af denne rätt dyrbar. Resekostnaden går då till mera än arfvodet åt föreläsaren, och hela kostnaden uppgår till 75 à 100 kronor.

Utan att inlåta mig på, huruvida en så pass hög kostnadssumma står i proportion till resultatet af en föreläsning, torde det dock få anses såsom otvifvelaktigt, att kostnadssumman icke står i proportion till de allra flesta föreläsningsföreningarnas ekonomiska bärkraft.

Önskvärdt är, dels att de anordnade föreläsningarna blifva talrikt besökta och dels att därvid goda föreläsare användas. Därför är det nödvändigt, att föreläsningsföreningar å mindre platser, där endast ett fåtal föreläsare äro boende, sättas i tillfälle att äfven kunna använda föreläsare från andra orter.

Ett verksamt medel härtill vore, om dessa föreläsare erhöles fria resor på statens järnvägar. Och jag hyser den åsikten, att dessa föreläsningar hafva den betydelsen och medföra den nyttan för landets befolkning, att en dylik uppoffring från statens sida är fullt berättigad och gagnelig.

Jag vill endast i förbigående nämna, att t. ex. tidningsmän åtnjuta förmånen att få resa för half biljett på statens och åtminstone en del enskilda järnvägar.

Nu är det visserligen sant, att äfven om staten skulle bevilja fria resor åt föreläsare, så skulle en del föreläsningsföreningar å orter med enskilda järnvägar icke komma i åtnjutande af en dylik förmån, åtminstone icke för hela resan, men å andra sidan anser jag icke detta vara tillräckligt skäl att undanhålla andra denna förmån, och dessutom torde det väl icke vara omöjligt att på enskild väg kunna utverka en motsvarande förmån hos åtminstone en del af de enskilda järnvägarnes styresmän.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t medgifva, att föreläsare, som erhålla uppdrag att föreläsa i af staten understödd föreläsningsförening, måtte i och för dessa ändamål åtnjuta fria resor å statens samtliga järnvägar.

Stockholm den 3 februari 1903.

S. H. Kvarnzelius.